

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Uitvoeringsrichtlijn Hovenierswerk historische tuinen en parken (URL 6010)

Deze uitvoeringsrichtlijn beschrijft de hovenierswerkzaamheden in historische tuinen en parken.

Het betreft werk aan waterpartijen, verhardingen en beplantingen, in bijvoorbeeld een stadspark, tuin, begraafplaats, boerenerf of buitenplaats. Het hoveniersvak beslaat een breed werkveld met uiteenlopende werkzaamheden. De Uitvoeringsrichtlijn Hovenierswerk biedt ook uitgangspunten voor afspraken tussen opdrachtgever en opdrachtnemer over onderhoud en restauratie. De volledige tekst van de uitvoeringsrichtlijn is te vinden op de [website van Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg \(ERM\)](#).

De erfgoedhovenier

Om een in erfgoed gespecialiseerde hovenier te onderscheiden van de gewone vakbekwame hovenier is de term 'erfgoedhovenier' gebruikt. De erfgoedhovenier kijkt bij het bepalen van zijn/haar werkzaamheden terug in de tijd en ook verder vooruit. Continuïteit in beheer speelt bij alle beslissingen een rol. Daarnaast is aansluiting bij de context leidend bij bijvoorbeeld de reparatie van materialen, de keuze van vervangende beplanting of de wijze van snoeien. Erfgoedhoveniers kunnen medewerkers van de beherende organisatie zijn, zoals tuinbazen, uitvoerende eigenaren en voormannen van een (gemeentelijke) groendienst, maar ook hoveniers van extern ingehuurde partijen. De eisen aan kennis en ervaring staan op hoofdlijnen beschreven in hoofdstuk 6.

Vorbereiding

Het Opnameformulier bestaande situatie (bijlage 4) is behulpzaam bij het vormgeven aan het beheer op een voor de uitvoerder nieuwe locatie. Het kan als nulmeting dienen of als hulp bij terugkerende inspecties worden gebruikt. Het is vervolgens aan te raden om met een beheervisie en een beheerplan te werken. De beheervisie is gebaseerd op historisch onderzoek en bevat een analyse en een waardering van het groene erfgoed. Samen met de wensen van gebruikers en natuurwaarden geeft dit langere periode richting aan het beheer.

In het beheerplan wordt de visie omgezet in concrete maatregelen. Hierin staan de uit te voeren werkzaamheden, de daaraan gestelde eisen en een planning. Uit het beheerplan vloeit een opdrachtschrijving of werkplan voort. Dit is vooral wenselijk bij uitvoering door een externe partij. De opdrachtgever kan de uitvoeringsrichtlijn gebruiken bij de contractvorming met een externe uitvoerder of onderaannemer.

Uitvoering

Alle te onderhouden elementen zijn volgens een vast stramien beschreven in de uitvoeringsrichtlijn. Per element, bijvoorbeeld waterpartijen, is er een algemene introductie over de toepassing in de tuinkunst en de meest voorkomende problemen in het beheer. De vele afbeeldingen illustreren de problematiek. Vervolgens zijn er voor bijbehorende onderdelen als grachten, vijvers, sloten, beschoeiingen en stuwen nadere uitwerkingen. Bij elk onderdeel wordt ingegaan op het historische beeld, materialen, de uitvoerende werkzaamheden en de aandachtspunten daarbij. Naast waterpartijen, verhardingen en tuinelementen, gaat de richtlijn uitgebreid in op de zorg voor beplantingen, waaronder erfgoedspecifieke beplantingen als topiaria, berceaux, boomgaarden en kuisplanten.

Maatwerk

Iedere historische tuin- of parkaanleg is uniek. De uitvoeringsrichtlijn is een richtinggevend instrument om dat unieke karakter van de plek te bewaren. Wijze van uitvoer en uitvoeringsfrequenties zoals omschreven in deze uitvoeringsrichtlijn zijn ondergeschikt aan het doel van de maatregelen en afhankelijk van plaatselijke omstandigheden en tradities en van de dynamiek van een voortdurend veranderende beplanting. Bewust omgaan met de historische context en aansluiten op de locatie- specifieke uitvoeringspraktijk is essentieel voor de juiste invulling van de werkzaamheden.

Om in aanmerking te komen voor de onderhoudssubsidie voor groen, wordt het werken volgens de Uitvoeringsrichtlijn Hovenierswerk (URL 6010) in principe als voorwaarde gesteld.